

המשך פעילויות בעקבות הסיפור - המעגל הנסתר

מאת: גיורא כרמי
איורים: גיורא כרמי
הוצאה: כנרת
קבוצת גיל: גנים צעירים

פְּלִי

שֶׁלַח לְחֶמֶד עַל פְּנֵי הַמַּיִם כִּי-בָרַב הַיָּמִים תִּמְצָאֵנוּ
שֶׁלַח לְחֶמֶד עַל פְּנֵי הַמַּיִם כִּי-בָרַב הַיָּמִים תִּמְצָאֵנוּ

בספר קהלת כתוב: "שֶׁלַח לְחֶמֶד עַל פְּנֵי הַמַּיִם כִּי-בָרַב הַיָּמִים תִּמְצָאֵנוּ" (קהלת יא, א). קהלת מתאר תמונה מעט דמיונית של אדם שמניח את הלחם שלו במים, ונותן לו לשוט עם הזרם. לאן שט הלחם? מי מקבל אותו? אנחנו לא בדיוק יודעים. קהלת אומר כי ביום מן הימים האדם יקבל את שכרו על מה שנתן. "שֶׁלַח לְחֶמֶד עַל פְּנֵי הַמַּיִם" הפך לפתגם שמשמעו: טוב לעשות מעשה טוב גם אם אנחנו לא יודעים בדיוק מי ינה ממנו.

חֶקֶר

אפשר לבקש מהילדים להשוות את הבעת הפנים של הילד בעמוד הראשון של הספר אפשר לבקש מהילדים להשוות את הבעת הפנים של הילד בעמוד הראשון של הספר, עם זו בסופו. על מה הוא מסתכל בכל תמונה? מה לדעתם גורם לחיוך הילד בעמוד האחרון של הספר? האם הילד מרגיש קשר בין הנתינה שלו בתחילת הסיפור, לבין החמנייה היפה שצמחה באדנית שלו?

מעגלי נתינה בגן

מעגלי נתינה בגן: הדגישו בפני הילדים את כל אותן הפעמים בהן הם עושים מעשים טובים, גם כשלא ברור מי יהנה מהם ובלי לצפות לקבל על כך תמורה מיידי.

מתן בסתר

מתן בסתר

הילד שנותן את העוגה והאיש שמקבל אותה אינם מכירים זה את זה, אבל הקשר ביניהם מניע את "המעגל הנסתר" של נתינה וקבלה. בספר דפוסים שונים של נתינה: נתינה גלויה וישירה, נתינה ללא ציפייה לתמורה, ונתינה שבה המקבל אפילו אינו יודע כי ניתנה לו מתנה. הרמב"ם פירט שמונה דרגות של נתינה. "מתן בסתר" היא אחת הדרגות הגבוהות ביותר: "וְלֹא יָדַע לְמִי נָתַן, וְלֹא יָדַע הָעֵינִי מִמִּי לָקַח" (משנה תורה, מתנות עניים, י, ח). זאת כדי לא לבייש אף אחד.

אפשר להתמקד בתמונה בה הילד מסתכל על האיש שישן על הספסל. מה עובר בראש של הילד? בעמוד הבא רואים את העוגה מונחת על הספסל. איפה הילד בתמונה זו? למה הוא החליט להשאיר את העוגה? למה הוא לא חיכה עד שהאיש התעורר? האם הוא ציפה לקבל משהו בתמורה?

כִּי פָתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ

כִּי פָתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ

בספר דברים כתוב: "לֹא תִקַּץ אֶת יָדְךָ מֵאֲחִיךָ הָאֶבְיֹן, כִּי פָתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ" (דברים טו ז-ח). יד קפוצה היא יד סגורה, ששומרת דברים ולא רוצה להתחלק בהם. לכל אחד מאיתנו לפעמים קשה לוותר ולהתחלק. אך התורה מעודדת אותנו לפתוח את היד כלפי אדם עני (אֶבְיֹן), כדי לתת לו דבר שחסר לו.

תנו לילדים הזדמנויות "לפתוח את היד" ולתרגל עזרה לאחר! הספר מחולק לגנים לקראת חג פורים, בו נהוג לתת משלוחי מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים. כדאי לחשוב על דרכים לקשר את הספר למנהגי החג בגן בהתאם לגיל הילדים ואוכלוסיית ההורים. אפשר לחשוב על דרכים לציין "מתן בסתר" דרך חילופי משלוחי מנות איש לרעהו (אולי הגרלת משלוחי מנות, או משחק "גמד וענק"), וגם לאסוף מצרכים לנזקקים ולחלקם בקהילה כ"מתנות לאביונים".

 שיחה
מתן בסתר
מתן בסתר

הילד שנותן את העוגה והאיש שמקבל אותה אינם מכירים זה את זה, אבל הקשר ביניהם מניע את "המעגל הנסתר" של נתינה וקבלה. בספר דפוסים שונים של נתינה: נתינה גלויה וישירה, נתינה ללא ציפייה לתמורה, ונתינה שבה המקבל אפילו אינו יודע כי ניתנה לו מתנה. הרמב"ם פירט שמונה דרגות של נתינה. "מתן בסתר" היא אחת הדרגות הגבוהות ביותר: "ולא ידע למי נתן, ולא ידע העני ממי לקח" (משנה תורה, מתנות עניים, י, ח). זאת כדי לא לבייש אף אחד.

 חקר

חפשו יחד מקומות בסיפור שבהם מתרחשת נתינה דפדפו עם ילדיכם וחפשו יחד מקומות בסיפור שבהם מתרחשת נתינה. מתי הנתינה גלויה ומתי היא "מתן בסתר"? שימו לב לשם הספר. למה לדעתכם בחר גיורא כרמי בשם זה?

 פלילי

מקדו את תשומת לבם של ילדיכם בתמונות המודגשות בצבע מקדו את תשומת לבם של ילדיכם בתמונות המודגשות בצבע. למה לדעתכם בחר המאייר להדגיש דווקא אותן?

משחק

שחק עם ילדיכם במשחק "זהה את הרגש" מאחורי הבעות הפנים בתמונות עומדים רגשות (לדוגמה: פני הילד המתבונן בזקן הישן, או פני הזקן כשהוא אוכל מהעוגה). כיצד מזהים רגש מתוך הבעות פנים?

תוכלו לשחק עם ילדיכם במשחק "זהה את הרגש". עשו פרצוף שמייצג רגש כלשהו ותנו לילדיכם לנחש את הרגש שמאחורי הבעת הפנים שלכם. אחר כך החליפו תפקידים ונסו אתם לזהות את הרגש שילדכם מציג.

העשרה

חפשו בספר את התמונה שבה האיש העני מפורר מעט מהעוגה שלו עבור הציפורי חפשו בספר את התמונה שבה האיש העני מפורר מעט מהעוגה שלו עבור הציפורים. בתלמוד אומרים החכמים: "אפילו עני המתפרנס מן הצדקה, יעשה צדקה" (גיטין ז, ב). מה יכול להיות ההיגיון במצווה זו?

שיחה

המעשים הטובים נמצאים ממש בקרבתנו "המעגל הנסתר" הוא סיפור על מעשי יום-יום, שקרובים לכל אחד מאיתנו. בספר דברים (ל, יד) נכתב על המצוות: "כִּי קָרֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד, כְּלוּמֹר, הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים נִמְצְאוּ מִמֶּנִּי בְּקִרְבָּתִי. הֵם יְכוּלִים לֵהוּיֹת גַּם דְּבָרִים שִׁילְדִים צְעִירִים עוֹשִׂים. הִיזְכְּרוּ יַחַד עִם יַלְדֵיכֶם בְּמַעֲשֵׂים טוֹבִים שֶׁהֵם עוֹשִׂים (ובמעשים שהיו שמחים שמישהו היה עושה עבורם), למשל: לוותר על משחק בשביל חבר, לעזור לאחים או לילדים בגן.

ציירה

ציירו מתנה מהסיפור בסוף הספר מקבל הילד מתנה משמחת ומפתיעה. ציירו יחד חמנייה גדולה וצהובה. על כל עלה ציירו מתנה מהסיפור. האם לדעתכם מעגל הנתינה מסתיים עם צמיחת החמנייה בחלון של הילד? המציאו יחד המשך לסיפור וציירו אותו.

עוד פעילויות באתר ספריית פיג'מה www.pjisrael.org